הקומץ רבה פרק שלישי מנחות לח.

כלאו דלא תסור. כגון עלעול ד[1] איסור מדרבנן ואבנים מקורזלות מותר להכניס לבית הכסא משום כבוד הבריות אבל לשמא משא דכתיב בהדיא לא דמי כבוד הבריות: **איכא דאמרי מהכא אמר ליה.** ה[1] רבינא איפסיק קבא דמוטא: **כרמלית.** מותר לטלטל בתוכה מן התורה: ז[1] ל"ל ועיקר **הא מאן דלרייה לבנימיה.** קרנות עליתו כפל קטרי[2] ודומה כאילו קיצען ואין לה כנפות כדי להפקיעה מחורת לילית: **לא עשה כלום.** לפוטרה מלילית: **מ"ט כמאן דשדי דמי.** ובת ד' כנפים שסופה לחזור לתחילתה: **אמר רב דימי הא מאן דחייטיה לבנימיה.** כפל כנפותיה כאילו הן מקופעות ותפר הכפלים שלא יפוגו אפ"ה לא עשה ולא כלום להפקיעה מן הלילית דכל כמה דלא פסק ליה ס"מ מיבעי ליה ועדיין הן מן הטלית. ולשון ראשון קשיא דתניא בפרק התכלת (לקמן מח.) שאם כפלה ותפרה שחייבת:

הדרן עלך הקומץ את המנחה

התכלת אינה מעכבת את הלבן. ואע"ג דמצוה לתת תכלת ב' חוטין [1] בלילית כדמפרש לקמן אפ"ה אין זה מעכב את זה ואי עביד אדרבעתן תכלת או אדרבעתן לבן יצא: **גמ' מין כנף.** היינו לבן דרוב עליות של פשתים הן ולבנות: **תכלת.** למר לבוא כדאמרינן (יבמות דף ד:) מדשם דימנא תכלת עמרא: ח[1] **לא נצרכא.** מתניתין דקתני אין מעכבין זה את זה: **אלא להקדים.** שאם הקדים המאוחר דהיינו תכלת דלבן כתיב בריש: **הכנף מין כנף.** ואם הקדים התכלת [2] את הלבן אינה מעכבת ואין צריך לפסוק התכלת אלא יתן הלבן אחריו: אלימא

בלאו [1] דלא תסור ואיכא דאמרי מהתם א"ל וא"ל מאי דעתיך [6] [א]למישדייה והאמר מר גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה והא תרגומה רב בר שבא קמיה דרב כהנא בלאו דלא תסור הכא נמי כרמלית דרבנן היא:

הדרן עלך הקומץ

התכלת [2]**אינה מעכבת את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת** [6] [2]**תפלה** [3]**של יד אינה מעכבת את של ראש ושל ראש אינה מעכבת את של יד: גמ' לימא מתני' דלא כרבי דתניא** [2] **וראיתם אותו מלמד שמעכבין זה את זה דברי רבי וחכ"א אין מעכבין מ"ט דרבי דכתיב** [3] **הכנף** [3] **מין כנף וכתיב פתיל תכלת ואמר רחמנא וראיתם אותו עד דאיכא תרוייהו בחד ורבנן וראיתם אותו כל חד לחודיה משמע לימא דלא כרבי אמר רב יהודה אמר רב אפי' תימא רבי לא נצרכא אלא** [3] **לקדם דתניא** [3] **מצוה להקדים לבן לתכלת ואם הקדים תכלת ללבן יצא אלא שחיסר מצוה מאי חיסר מצוה** אילימא

התכלת אינה מעכבת את הלבן. מצוה לתת ב' חוטין תכלת וב' חוטין לבן בלילית ומשמע לכאורה דאין זה מעכב את זה שאם הטיל שני חוטין מן האחד יצא כי [1] הגך דקתני תפלה של יד אינה מעכבת את של ראש כו' אבל בקונטרס פירש אי עבד אדרבעתן תכלת או אדרבעתן לבן יצא [1] נוהגין ובגמרא [1] מוכיח כן והלא כל המטיל תכלת בציצית בגדיו בירושלים אינו אלא מן המתמיהין ומפרש דאסורה גזירה משום קבא אילן ופריך לא יהא אלא לבן משמע דאי הוי לבן אין לו איסורא אע"ג דבלא הני דקבא אילן איכא שני חוטי לבן ומיהו יש לדחות דאע"ג דבשני חוטי לבן איכא מצוה כי רמי טפי ליכא איסור כלאים אבל זה מוסיף על המצוה דגדיל בגדים גדילים אדרבעה דדרשינן מייתי שמים לבן ואינים תכלת אלא למעוטי טפי קאמי כדאשכחן גבי ערבי נחל דדרשינן (סוטה דף לד:) ערבי שמים ומוגיים להשים הרבה בגולגל ולקמן גבי עלית שכולה תכלת כו' דאמרינן בעלית בת שמונה חוטין פירש בקונטרס שאין כאן איסור כל תוסיף כיון שכל השמונה בכרך אחד ולא דמי להטיל למוטלת והיינו טעמא דבהטיל למוטלת לבד שייך כל תוסיף משום בלילית אחד על כנף אחד אמר לחמנא ומהתם נמי יש לראיה דכי ליכא אלא לבן או תכלת בעינן לעולם ד' חוטין דמשמע דבעלית בת ד' חוטין לא חייבינן שמא יסיר ג' מהן ויהיו בעלית

[6] אחד אדרבעתן מצוה מיהו כפוף אלו הן הנתנקין (סנהדרין דף פח:) משמע דאם הוסיף חוטין בכרך אחד פסול גבי זקן ממרא דא"ר אלעזר אינו חייב אלא על דבר שעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים ויש בו להוסיף ואם הוסיף גורע ואינו אין לנו אלא תפילין ופריך והאיכא לילית ומשני אי קשר העליון לאו דאורייתא האי לאודויה קאי והאי לאודויה קאי ואי קשר העליון דאורייתא גרוע ושומד הוא והאי דלא מוקי לה התם בהטיל למוטלת משום דאילמא לא מיפסלא בכך אע"ג דעובר על בל תוסיף אם נתכוין להוסיף ואם לא נתכוין להוסיף שרי ומאן דמפליג לקמן (דף מא:) בין עלית בת ארבעה לעלית בת שמונה ה"פ בעלית בת ארבעה דהיינו שיש חוטין שהן ארבעה כשהן כפולין אלא היה לו תכלת ונותן אלו שלשתיהן קבא אילן במקום לבן ועלית בת ח' היינו בת ד' שהן כפולין שיסבור [6] כולם תכלת ויקח מהן לפטור עלית אחרת ומיהו קשה לפי' זה דבת ד' נמי יסבור שהוא תכלת ויוסיף עליהן לבן של פשתן ועוד דהיא בריאתא דמוקי בבת ד' קתני מביא תכלת ודבר אחר ותולה בה וקבא אילן לא יביא ואם הביא כשר אלמא משמע דמיירי בתולה קבא אילן עם התכלת ועל כרחך ארבעה ושמונה דוקא קאמר בלא כפולות ושמא כל מה שמוסיף חוטין מד' עד ח' לאו מוסיף הוא ולא מיפסיל בכך כדאשכחן אמורא' לקמן (דף מב.) דרב אחא בר יעקב רמי ד' ורב אחא מדפתי רמי ח' והשתא לא פליגי כולי האי אלא דמר עביד הפחות ומר עביד היתר ובסנהדרין מיירי דמוסיף טפי מתמניא וצריך טעם מגלן דבשלמא [6] אי פליגי נהא דמאן דרמי ד' שבר כדדרשינן גדיל שמים גדילים ארבעה ומאן דרמי תמניא שבר דגדילים דקאמר רחמנא אבל מין ומין קאי גדילים מלבן וגדילים מתכלת דהיינו למר ופשתים דעליהו קאי אבל אי לא פליגי מה שברא היא זו דאי בעי עביד הכי ואי בעי עביד הכי וא"ל דבל זה יש במשמעות גדילים דאי עביד תכלת ולבן בין שניהם ד' חוטין גדילים קרינא ביה ואי עביד מכל חד וחד גדילים כגון ד' חוטין לבן וד' חוטין תכלת גדילים נמי קרינא ביה ולאו מוסיף הוא אבל אי רמי טפי מוסיף הוא ועוד הוא ועוד צריך טעם מגלן דכי לית ליה אלא אי לבן או תכלת דלא מיפטר בחדי חוטי לחודייהו עד דרמי ד' ושמא משום דדרשינן גדיל שמים גדילים ד' בין יש בו מין אחד בין יש בו שני מינין וקלא קשה הא דאמרי' בגמרא אם הקדים תכלת ללבן יצא אלא שחיסר מצוה מאי חיסר מצוה [6] [אילימא חיסר מצוה] דלבן וקיים מצוה דתכלת לרבי עכוני מעכבי אהדדי דמשמע דאי לא מעכבי ניחא אלמא אע"ג דחיסר מצוה דלבן קיים מצוה דתכלת בב' חוטין ויש לומר דלהכשיר תכלת מיהא מהני לבן דקרינא ביה גדילים ד' וא"ת ומגלן דבעינן ב' חוטין לבן וב' חוטין דתכלת דילמא אגדילים קפיד קרא אפילו חד מהאי ונ' מהאי ויש לומר כיון דתרי מיני בעי רחמנא שברא הוא שיהיו שוין ועוד אפילו תכלת כתיב ופתיל משמע תרי כדדרשינן פרק בא לו (יומא עב.) וקילן פתילים פתיל שמים פתילים ד' ולבן נמי לא פחות מתרי דקרא טפי כדאמרינן בגמרא דתמהיל בלבן ומסייע בלבן דמעלין בקודש ולא מורידין ומיהו טעם זה דפתיל לא יתכן דבפרק בא לו משמע וקילן דמקלן אחד לשמים והכא על כרחין לא משמע תרי כדמוכח בספרי בפרשת [6] [שלח] לך ובפרשת כי תצא ועשו להם ציצית שומע אני חוט אחד בפני עצמו ת"ל גדילים כמה גדילים נעשין אין [6] [גדילן] פחות משלשה חוטין כדברי בית הילל משמע דמתפיל לא הוה שמעינן אלא חד ועוד אפי' פתיל משמע תרי והכנף מין כנף לכל הפחות חד מ"כ בלא גדילים נמי תיפוק ליה תלתא וצריך לומר שחולק על הש"ס שלנו דמשמע דחד מתכלת מהני ומה שאנו כופלים הד' לא' סמכינן אהא דאמרינן לקמן (דף מב.) רב אחא בר יעקב רמי ד' ועייף להו מיעף ומעייל להו בגלגלא ומסיק להו כו' עד מר בריה דרבינא עביד כי דידן ופירש בקונטרס דלא מסיק להו ועוד תניא בספרי כ"ש אומרים ד' של לבן ד' של תכלת ואם תאמר היא גופה מגלן שצריך לכופלן ואי הוה מפרשינן עשה גדיל ופותליהו מתוכו היינו שצריך לפותלו כעין פתילה שהיא כפולה ניחא אבל בקונטר' לא פירש כן ושם אפרש:

כתיב הכנף מין הכנף. ואפילו לתנא דבי ר"י פ"ק דיבמות (דף ד:) דפליג ארבא דדרש הכי לא פליג אלא אהא דמרבה שאר מינים אבל הכנף מין כנף דרש שפיר: **ואם** הקדים תכלת ללבן יצא. תימה כיון דמקרא הוא דדרשינן דלבן בריש נימא דמעכב דהא לא בעינן שהכתוב לעכב אלא בקדשים ויש לומר דלית לן למימר דאסדר לבד הכתוב לעכב כמו גבי תלילה (יבמות דף קה.) הקדים רקיקה לחלילה מה שעשה עשוי ואע"ג דכתיב ככה עיכובא לא קאי אלא אחסרון מעשה: אילימא

מסורת הש"ס

ז) [ברכות ג:], כ) [עי' תוספות ערכין ג: ד"ה שלו"ן], ג) [נקמן לט.], ד) [מכאן עד סוף הפרק שייך לעמ' הקודם אחר ד"ה אם אימא], ה) וקבר. ל"ק, ו) הא דקתני. ל"ק, ז) [נקמן מז.], ח) אחר. ל"ק, ט) [בסלים. ל"ק, י) ל"ל אי פליגי אימת לימר דבהא פליגי דמאן מי. ל"ק, כ) ל"ק, ל) ל"ק, מ) ל"ק.

תורה אור השלם

1. עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל: דברים יז יא
2. וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:
במדבר טו לט
3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת:
במדבר טו לח

עין משפט נר מצוה

א ב טוש"ע ס"ח סימן יג סע"ק כ:
א ב מיי' פ"ח מהלכות ציצית הלכה ד סמג עשין כו:
ב ג מיי' פ"ד מהלכות תפילין הלכה ד סמג עשין כב טור וש"ע א"ח סימן כו ס"ח:
ג ד מיי' פ"ח מהלכות ציצית הלכה ז סמג עשין כו:

שיטה מקובצת

מ) דעתיך אשדייה גדול כבוד הבריות: נ) אלא להקדים: נ) מצוה להקדים לבן לתכלת. פ"ה לתחוב הלבן בכנף תחילה ולא נהירא דבהא מאי חביבותא דמצוה איכא דייל דמצוה להקדים חוליות של לבן לחוליא של תכלת כראמרינן לקמן מתחיל בשל לבן ומסיים בשל לבן. תו"ה: וכתוס' אחרות בחבר מצוה להקדים פרשיי מתני' דקתני אין מעכבין זה לזה להקדים המאוחר מתוך פי' משמע דמייירי בעניין תחיבת החוטין בכנף דמצוה להקדים לבן ואם הקדים תכלת ללבן לא מעכב ולא נהירא דמאי שייך לומר הקדמה בדבר שאינו ניכר שהרי אחר שנתחבו שניהם אין ניכר מי הקדים לתחיבות לכך נראה לפרש דמיירי בכריכות החוטין דמצוה להקדים חוליא של לבן תחלה כדאמר לקמן מתחיל בשל לבן ומסיים בשל לבן וקאמר שאם הקדים חוליא של תכלת לשל לבן אין מעכב וה"פ דמתני' הלכן שראוי להקדים תחילה אינו מעכב ההכלה אם הקדימו תחילה ללבן ולקמן מפרש התינח התכלת אינו מעכב את הלבן הלבן אינו מעכב את התכלת מאי היא ע"כ: ז) שלשול אבנים איסור: ח) אמר ליה הינא דאפסיק אמר ליה: ט) מן ל"א עד סוף הפרק נמחק: י) חוטין ולבן שני חוטין בציצית: מ) עמרא הס"ד ומה"ד תרוייהו בחד לבן וחכלת ביחד ולא כמתני': ס) התכלת אין הלבן מעכב וא"ג: ע) נוהגין [וה"א] דפריך לא יהא אלא לבן היינו מפרשים דהיכא דליכא תפילה בב' חוטי לבן שני ולא רצה לפרש דבב' חוטין הכלת או בב' חוטי לבן יצא והויא דומיא דתפלה של יד אינו מעכב של ראש ושל ראש אינו מעכב של יד דא"כ הוי קשיא הא דאמר לקמן ולא יהא אלא לבן כו' מאי קא פריך מ"מ הוו להו חוטין יותר מדאי וחיי להו אותן דנוספין כלאים שלא במקום מצוה ולמרש"י ניחא. ויש לדחות דאפילו הימא דסבי לן בב' חוטי לבן אם אין לו תכלת לא קשיא לן הא דאמר לא יהא אלא לבן שהרי אין זו כל תוסיף בתוספת חוטין כדאיתא לקמן רב ירמיה מדפתי כו' ואע"ג דבסנהדרין קאמר גבי זקן ממרא דאינו חייב אלא שישנו בכל תוסיף ויש בו לגרוע ואין לנו אלא תפילין ופריך והאיכא מצות ציצית כו' משמע דרשיי בל תוסיף בציצית ר"ל דמשכחת שפיר בל תוסיף כגון שהוסיף מין אחר שאינו לא צמר ולא פשתן. תוס' אחרות:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com